

Jak přežít dětství

POVÍDKY *ke kávě*

IV.

**Hana
Hrabáková**

edice

MEA
CULPA

.....Jak přežít dětství

Dětství je období, které člověka ovlivní na celý život. Já jsem měla krásné dětství a proto mám krásný celý život...

Dětství jsem prožila na Křižatkách, na Nežárce, v Příbrami a v Popovicích, kam jsem se vracela i během let studijních. Litavka a popovické rybníky jsou mé nejranější dětství. Tam jsme si užívali s ostatními dětmi a jejich rodiči a vzpomínky mám spojené převážně se zimou plnou sněhu, společným sáňkováním a bruslením, kdy se scházela celá vesnice a bývalo veselo. Z té doby mám i spoustu fotografií.

Skupinka třiceti dětí a kolem dokola snůh.

Na Křižatkách jsme měli babičku i dědu a chvíle volna jsme trávily se sestrou na statku, kde babička s dědou chovali snad úplně všechna hospodářská zvířata, co existují. Od slepic přes husy, králíky, kůzlata, prasata, krávy až ke koním. Taky jsme tam měli stodolu plnou nutrií. Na chov.

Děda často zapřahal za koně žebříňák, hodil tam nás, čtyři vnoúčata a jeli jsme na naše louky, kde jsme trávili celé dny. Když byl žebříňák plně naložený senem, opět nás, vnoúčata, děda jedno po druhém naházel nahoru a jeli jsme domů.

Krásné dětství.

Celé dny jsme lítaly všechny děti po okolních lesích a loukách a tajně lezly po skalách na Kotýzu a na Koukolovce, kam jsme samozřejmě nesměly, stejně tak jsme se chodily na tajnačku koupat do Popovic, kam jsme taky tehdy měly zákaz. Starší parta mohla, my malí ne. Ale nikdo to nezjistil.

Občas jsme se sestrou trávily prázdninové chvíle u babičky a strejdy Vendy v Příbrami, přímo pod Svatou Horou. Tam však byla pravidla přísnější. Babička nás samotné nikam nepouštěla. Chodili jsme stále do města a na vycházky. Vždy nás nasoukala do bílých punčocháčů, šatiček, lakovek a na hlavu připlácla rádiovku...

Hana Hrabáková

1.

Victoria Regia

Nedávno jsme se sestrou u kávičky zavzpomínaly na Příbram a hodně jsme se nasmály.

„Pamatuješ, jak jsme šli tenkrát na keksíky na návštěvu k těm bohatým lidem a tys tam udělala skoro mezinárodní ostudu?“ připomněla mi Bohunka příhodu a skoro škodolibě se řehkala.

„Jasně. Na to se nedá zapomenout...“ mávla jsem rukou nad dávno zapomenutým příběhem.

„Nejen, že ses dvakrát přilepila na čerstvě natřený plot, ale...“ smála se mi dál sestra.

Ano. Tehdy se babička se strejdou Vendou, když nás zase jednou hlídali, rozhodli, že nás, holčičky, ukážou svým známým. A už to jelo: bílé punčošky, blůzička, sukýnka, mašle a rádiovka.

Před právě natřenými vrátky nás sice varovali, ale asi jsem nedávala pozor a na tu čerstvou zelenou barvu jsem se přilepila svou krásně bílou halenkou. Babička mě tedy převlékla a šli jsme na druhý pokus.

„No, a ty sis na ty vrátka aspoň šáhla a měla jsi pak zelený pacičky ještě večer...“ culila se sestra.

To je pravda. Nově oblečená jsem vyrazila a na vrátka úplně zapomněla.

„To už se babička netvářila moc příjemně, jen mě utřela kapesníkem a vystrčila na chodník, abych se zase neumazala...“

„Chtěla se pochlubit nastrojenými holčičkami a místo toho na návštěvu přivedla - umazaný trdlo!“ popichovala mě sestra.

„No a my jsme tam pak snědly všechny ty nevzhledné keksíky, ládovaly jsme se jako divé, popíjely čaj z nějakého šíleně drahého servisu a babička se bála, abychom ho nerozbily. Ta paní asi šíleně trpěla a nás to tam šíleně nebavilo.“

„Ta paní trpěla, protože neměla děti a žila obklopena jen samým luxusem, byla studená, jak psí čumák...“

„A když jsme sežraly všechny ty keksíky, zavedli nás do soukromé botanické zahrady, kde bylo to nádherné jezírko a ta paní nám dala přednášku o všech těch nádherných květinách, mluvila latinsky...“

„A když všichni obdivovali nějaký hodně vzácný květ, ty sis vyhrnula rukávy a v nestřeženém okamžiku jsi ponořila ruku až po ramena do jezírka, chňapla jsi po něm a...“ sestra nedořekla a rozesmála se.

„Ale neutrhla jsem ho! Nešlo to!“ bránila jsem se. „Málem jsem do toho jezírka spadla, ale ta kytička fakt nešla utrhnout!“

Opravdu. Málem jsem tehdy utrhla vzácnou Viktoriu Regiu, která právě vykvetla a na kterou se chodili dívat všichni Příbramáci i lidé z širokého dalekého okolí.

„Ještěže to babička zjistila a rychle po tobě skočila!“ nepřestávala se smát ségra. „Tebe zachránila před smrtí a tu paní před infarktem...“

2.

Bílé punčošky

„Když si prohlížím fotky z dětství, vždy mě dostane ta bílá rádiovka. S trčící anténou!“ směje se moje sestra a dodává: „Pamatuješ, jak nám maminka napařila na hlavy ty rádiovky a my jsme v tom chodily po Popovicích?“

„Na to se nedá zapomenout,“ potvrdila jsem jí tehdejší módu. „Nosily to skoro všechny holčičky!“

„Nikdy nezapomenu, jak jsme se tehdy procházely s kabelkama naší ulicí a už na nás čekal velkej Míra, známej lump, zdálky si nás zálibně prohlížel, pak jen pokynul prstem a my jsme se k němu musely přiblížit na dosah...“

„Sebral nám ty rádiovky,“ skočila jsem sestře do řeči „a natáhl je přes koleno, pak nám je nasadil na hlavy až do půli obličeje, vystrčil nám uši a nařídil, že je budeme nosit takhle!“

„Vypadaly jsme jak z ústavu a maminka, když nás viděla, skoro plakala.“

„No. A když jsme příště šly zase za tetou, lotr Míra už na nás zase číhal...“

„Hm,“ zamyslela jsem se. „To jsme byly fešandy, vid’?“ A pokračovala jsem: „Víš, na co ale nikdy nezapomenu?“ zeptala jsem se sestry.

„Na kostkovaný kabátek?“

„Ne.“

„Na tepláky s lacem a gumou pod chodidlo?“ hádala Bohunka.

„Ne. Na ty šílený bílý krepšilonový punčocháče!“ vyhrkla jsem.

„No, ty byly fakt výživný...“

Vždycky na svatého Jiří, když jsme bývaly u babičky a dědy na Křižatkách, chodívaly jsme do sousední vesnice na pouť. Nejprve s rodiči, pak už samy, společně s ostatními dětmi.

Sváteční šatičky, bílé svetříky, lakované střevičky, kabelky a už bez rádiovek. Zato v bílých krepšilonových punčochách.

„Ty mě tolik netrápily,“ povzdechla Bohunka.

„No bodejť, ty už jsi byla v páté třídě, tak ti naši koupili silonky!“ řekla jsem ublíženě. „Ty sis to vykračovala v silonkách, Eva měla silonky, Blanka taky, dokonce i Jarka a jenom já měla ty hnusný bílý krepšilonky!“ rozčílila jsem se.

„No, ale brzy ses jich zbavila, ne? Vždyť jsi tenkrát upadla a roztrhla sis je. Ještě jsi tam zajela rukou, aby díra byla velká a nešla zašít...“ smála se ségra.

„No. Já měla rozbitý koleno, tekla mi krev, ale vůbec mně to nevadilo. Byla jsem šťastná, že se konečně zbavím těch šílenejch punčocháčů!“

Fakt jsem tenkrát snad ani nebulela. Poutí jsme si s ostatními dětmi náležitě užily a když jsme se v podvečer

vracely domů, před domem jsem nasadila smutný výraz a postěžovala si mamince: „Mami, podívej, co se mi stalo,“ štkala jsem. „Já jsem si úplně zničila tyhle bílé punčošky.“

„Chudinko moje,“ politovala mě maminka. „Ty sis rozbila kolínko. Máš ho celé od krve...“

„Copak kolínko!“ zafňukala jsem. „Úplně jsem si zničila punčocháče. Ty už nepůjdou vyprat. Ani zašít.“

Fakt je, že díře jsem hodně pomohla.

„Ty jsi byla herečka už jako malá,“ smála se sestra.

Maminka mě tehdy pohladila po vláskách a utěšila mě: „Nebuď z toho smutná. Ještě jsou tu ty bílé punčošky po Bohunce.“

A na příští výlet už jsem zase mazala v bílých odporných krepsilonkách!

Kulichu, ke stolu!

Jana naplánovala na sobotu holčičí výlet.

„Vyprávějte zážitky ze školky, to se nikdy neomrzí,“ žadonila Andrea a mně, stále činné pedagogické pracovníci, okamžitě naskočila veselá příhoda.

„Představte si první den ve školce: neznáte ani děti ani rodiče, kdekdo bulí... S dětmi jsem se seznámila celkem rychle, jména jsem se naučila během dne všechna. Až na jedno. Simír.“

„Vážně se tak jmenoval?“ vyzvíдалa Andrea.

„No, on to tvrdil a mě to zas až tak nepřekvapilo. Jen do té doby, než jsem začala psát docházku.“

Všechny děti se na svá jména hlásily nebo aspoň nějak reagovaly. Jen jméno Pavel nikomu nepatřilo...

„Ztratila jsi dítě hned první den?“ smála se Jana.

„Skoro. Jedno jsem ztratila a jedno mi přebývalo. Na jméno Pavlík nikdo nereagoval a zbyl mi tam ten Simír, ale ten zase nebyl zapsaný v docházce.“

„Nejmenuješ se náhodou Pavel?“ uhodila jsem na Simíra.

„Ne, já jsem Simír!“ odpověděl v letu chlapeček.

Otočila jsem se k dětem: „Děti, to není Pavlík, to je opravdu Simír?“ a děti souhlasně kývaly hlavou, že tento divoký svérázný hošík je opravdu Simír.

„Simír a jak dál? Jaké máš příjmení? Čí jsi?“ vyzvídala jsem.

„Maminky Procházkový!“ prohodil chlapec a zase zmizel.

Takže už jsem blízko. „Tatínek se jmenuje taky Procházka?“

„Ne, tatínek je Velká Kobra!“

V tom mi blesklo, že nějaký seriál se jmenuje Kobra a hlavní hrdina se jmenuje asi Simír.

„Aha, ty jsi Pavlík Procházka a hraješ si na Simíra,“ ulevalo se mi.

Ale kluk trval na svém: „Jmenuju se Simír!“

.....

Odpoledne pro něj přišel tatínek. Rozletěly se dveře, otec houkl bez pozdravu do třídy: „Simíre, jdeme!“

„Dobrý den,“ pozdravila jsem otce a naivně podotkla: „Ani jsem vás neslyšela zaklepat...“

Otec po mně jen tak hodil: „Taky jsem neklepal. Simíre, domů!“ popadl chlapce a bez pozdravu odešel.

.....

„Dobrá příhoda,“ pochvalovala si Andrea.

„S těmi jmény je to ošemetné,“ přidala se Jana. „Já jsem se nedávno ptala dětí, jak se jmenují jejich rodiče a taky jsem tvrdě narazila. Polovina dětí řekne, že táta se jmenuje

táta a maminka je maminka. A to jsem se nepouštěla do příjmení, kdy stejně polovina dětí se dnes jmenuje jinak, než jejich rodiče.“

„Tak to mám ještě jednu veselou historku z nedávna,“ skočila jsem Janě do řeči.

Povídali jsme si s dětmi, jak se jmenují jejich rodiče. Děti odpovídaly: „Maminka Kačenka, maminka Martina, táta Petr, Milan, Jára a když došlo na malou Lidku, odpověděla prostě: „Strnadová!“

„Ano,“ řekla jsem. „Maminka se jmenuje Strnadová, ale ještě má jedno jméno...“

„Nemá. Jen maminka Strnadová,“ stála si za svým Lidka.

„Ne, není náhodou Iveta nebo Dáša?“ napovídala jsem jí.

„Ne, maminka se jmenuje Doktorka Strnadová,“ odpověděla zase Lidka.

„Ano, tvoje maminka je doktorka, ale má ještě křestní jméno.“

„Nemá!“ A pak zase dodala: „Jen Doktorka Strnadová!“

Tak jinak. „Jak se jmenuje tatínek?“

„Strnad!“

„Ale ten má taky jméno. Jak na něj volá maminka, když ho zve k večeři?“

„Kulichu, ke stolu!“ zvolala radostně Lidka a všichni jsme se rozesmáli.

„No, to je hezké. A jak volá tatínek na maminku?“ Stále jsem si myslela, že holčičce to jméno naskočí, ale ta vyhrkla: „Tatínek na maminku volá: Kulichová, už letím!“

Když děti ještě uměly vyslovovat

„Fakt holky, s vámi se člověk nenudí!“ zvolala Andrea a já se otočila na Janu: „Jani, řekni nám ještě tu o Denise...“

Příhoda stará přes třicet let Janu rozesmála. Některé děti vám v paměti uvíznou na celý život.

„To jsem tehdy dohlížela v šatně na děti, jak se oblékají na ven,“ začala Jana a pokračovala: „Tehdy se děti uměly oblékat už ve třech letech samy, ve čtyřech už uměly až na pár výjimek kličky. No nic...“ mávla rukou Jana při pomýšlení nad tím, že dnešní děti rodiče oblékají ještě v šesti letech, o zavazování tkaniček se nám může jen zdát...

„No prostě jsem je zkontrolovala a několika kouskům zavázala kličku, upravila límce, když jsem si všimla malé Denisky, jak se morduje s tkaničkami.“

Jana se rozesmála. „Pojď sem, já ti to zavážu!“ vyzvala holčičku.

„Já si to zavážu sama!“ houkla dívenka a dál šmodrchala.

„Nepovídej a pojď ke mně,“ pobízela ji Jana.

„Já sama!“

„Jen pojď!“ povídá Jana: „Stejně to neumíš!“

„To máma říká taky,“ odpověděla Deniska a dál zápasila s tkaničkami.

„Co říká máma?“ vyzvídala Jana a holčička se širokým bezzubým úsměvem odpověděla: „Máma dycky říká: Hovno umíš a né kličku!“ rozesmála se na celé kolo.

I my jsme se rozesmály a do hovoru se vložila Radka:

„Já jsem si taky tehdy naběhla, když jsem dětem vysvětlovala, že sprostě se nemluví. Nechala jsem rozvinout diskuzi, což už bych dneska neudělala, protože se tenkrát děti hlásily o stošest, pokřikovaly jeden přes druhého a žalovaly na rodiče, co kdo doma říká za sprostá slova. Tenkrát děti uměly i správně vyslovovat, a to R jim tam fakt drnčelo...“

„Do kolotoče sprostých domácích výrazů se ozval ničeho nic malý Toník a řekl: „Moje maminka taky nadává tatínkovi, protože pije myslivce!“

Všechny děti rázem zmlkly, dívaly se na Toníka. Až jedna holčička vykřikla: „Ty jsi ale blbec! Myslivce je pán, ten se nemůže pít!“

A všechny děti, jedno přes druhé, křičely: „Ona řekla blbec!“

Andrea se smála: „Holky, já chci taky pracovat ve školce!“

Přírodověda

Zážitků s výroky dětí i rodičů máme opravdu hodně. Vzpomněla jsem si na doby, kdy jsem učila ve zvláštní škole.

Jednou jsme se s kolegyní a kamarádkou Elou domluvily, že půjdeme obě třídy na celý den ven, že si dáme přírodovědu a spojíme to s tělocvikem i vlastivědou, takový vzdělávací naučný den v lese, zakončený opékáním špekáčků.

Cestou děti soutěžily, plnily úkoly a my jsme je seznamovaly s okolím jejich obce, říkaly jsme, jak se jmenuje který strom a keř, podle čeho se poznávají, co vidíme tam a tamhle a k čemu to slouží.

Když došlo na opakování, děti se vcelku chytaly a radostně odpovídaly, až ke mně přišla Ela: „Mně se Fanda zasekl na ostružině a asi se mu líbí tak, že na všechno odpovídá ostružina, co s ním mám dělat?“

„Já to s ním zkusím,“ nabídla jsme se.

„Fando!“ zavolala jsem na chlapečka: „Pojď ke mně!“

Fanda přišel, nezúčastněně civěl a evidentně se mu nic nechtělo dělat.

„Fanouši, co je tohle za strom?“ zeptala jsem se ho a ukázala na vrbu.

„V pohádkách na ní sedí vodníci, šeptá se do ní tajemství...“

„Ostružina!“ odpověděl Fanda nezúčastněně a děti se mu smály.

„Děti, nesmějte se, Fanda asi nemá svůj den!“ okřikly jsme je a já pošeptala jízlivě Ele do ucha: „Nebude to učitelkou?“ A ještě jsem si přisadila: „Já ti ukážu, jak to umí moje děti.“

Hrdě jsem je nechala nastoupit a schválně vyvolala toho nejslabšího: „Honzíku, řekni paní učitelce Ele, co je tohle za strom.“ Ukázala jsem na vysokou borovici.

Honzík po chvíli přemýšlení odpověděl: „Borovice!“

„Výborně!“ Pochválila jsem chlapce a vyprsila jsem se, protože jsem ani náhodou nečekala, že to řekne dobře.

„A Honzíku,“ zeptala se ho Ela: „Podle čeho jsi to poznal?“ Mně do ucha pošeptala: „Teď uvidíme.“

Honzík se rozhlédl, pohledem jel po kmeni té sošné sosny odzdola až do koruny, chvíli přemýšlel a pak radostně vyhrkl: „Podle listí!“

„Bude to učitelkou!“ podotkla Ela a rozesmála se.